

De ce te interesează arta? Ce poate fi arta în actuala situație globală de extremă urgență, care ar putea fi rolul ei? Ce înseamnă autonomia artei și față de ce ar trebui să fie/ poate fi arta autonomă? Cum analizezi poziția complexă și contradictorie a artistului/ei care este conștient/ă de rolul lui/ei și care știe că trebuie să găsească un echilibru între a fi artist/ă (și parte a unui sistem de artă cu toate compromisurile sale) și a fi cetățean/ă? Când e strategic să renunți să numești ceea ce faci artă? Și, în același timp, cum te raportezi la faptul că „arta“, în sensul creativității neoliberale (care se aștepta de la toți oamenii) infuzează toate nivelurile vieții, de la felul „creativ“ în care trebuie să-ți întocmești cv-ul până la nesfârșita muncă de curatoriat și performare a vieții private pe mediile sociale.

Rafturile librăriilor și internetul sunt pline de „rețete ale succesului“. Cărți și caiete de lucru care te învață cum să te transformi în persoana care vrei să fii și care se așteaptă de la tine să devii. Să te măriți, să-ți faci prieteni, să-ți educi copiii, să te educi pe tine însăși, să-ți disciplinezi corpul și mintea, să te iubești pe tine însăși, să obții ceea ce vrei, să fii angajatul perfect, să-ți începi o afacere, să-ți urmezi dorințele, să afli care-ți sunt dorințele, să-ți organizezi casa și mintea conform normelor, să fii creativ și să te revolți conform prescripțiilor. „Rupe foile din caietul asta, mâzgălește pe lângă, colorează în afara liniilor“. „Fii critic/ă, rebel/ă și non-conformistă/a în interiorul cadrului care ți s-a trasat“.

Folosind un format pe care îl considerăm o bună metaforă pentru limitele libertății și pentru rebeliunea prescrisă în neoliberalism, formatul caietului de lucru (a *workbook*-ului), vrem să dezvoltăm într-o formă ludică și serioasă, personală și teoretică, o discuție despre artă și potențialul ei în contextul amestecat, complex, adesea neclar și dezamăgitor, al vieții reale.

Rețeta succesului

1. Cum te-ai hotărât să devii artist/ă?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Ce așteptări ai de la educația artistică?

.....

.....

.....

.....

.....

.....
.....
.....
.....

3. Cum te raportezi la competiție? Cine sunt colegii/colegele tale pentru tine: prieteni/ne, parteneri/re, competitori/toare, etc? Fă un portret al relațiilor din grupa/anul vostru (dacă vrei, poate fi și o schemă sau un desen).

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

4. Povestește un succes și un eșec în lucrările tale? Cine măsoară succesul și eșecul?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

5. Ce rol ar putea avea arta:

- a) decorație – atât tablouri pe pereții firmelor sau caselor private cât și lucrări conceptuale care ornează starea de fapt, care dau capitalului aparența deschiderii, libertății, rebeliunii.
- b) design – care proiectează mărfuri dar și relațiile dintre oameni, sau care proiectează relațiile dintre oameni ca mărfuri.
- c) reflecție filosofică – care arată o stare de fapt sau care poate fi evaziune în auto-referențialitate sau într-un teritoriu „pur“, al ideilor limpezi și frumoase, care nu au legătură cu natura mult mai eclectică, mai amestecată și mai neclară a vieții reale.
- d) motor al ameliorării problemelor din societate – producând micro-schimbări sociale sau transformând problemele pe care își propune să le schimbe în problemele specifice comunității în care lucrează și nu ale capitalismului în general.
- e) critică – conștientă de propria poziție și încercând să încorporeze teoria în practică sau folosind ca legitimare celor care sunt criticați.
- f) altul.....

6. Exista artă „neutră“ din punct de vedere politic? O artă care să existe în afara contextului ei social și istoric? Să ne gândim împreună la exemple.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

7. Organizați în ordinea importanței pentru o lucrare de artă:

- a) mesajul
- b) forma
- c) calitățile tehnice
- d) inovația
- e) cine sunt finanțatorii
- f) cine sunt cei/cele cărora lucrarea li se adresează

8. Alege un model de artist/ă cu care ești familiar. Fă un clasament în ordinea relevanței pentru scena de arta.

a) Consideră că arta este formă, sensibilitate și tehnică. Folosește medii tradiționale și subiecte generale și „cu un suflu larg“, de tipul „cele patru elemente“, „învierea“, „direcții citadine“, etc. Crede în geniul artistului și în statutul special al „operei de artă“ ca obiect unic. Mesajul se află în forma însăși, în direcțiile compoziționale, în ritmul tușelor și volumelor, în narațiunea figurativă, toate acestea văzute ca atemporale și în afara contextul social, văzute ca făcând parte dintr-un teritoriu privilegiat al culturii și artei. Chiar dacă, adesea, acest tip de artist/ă are o istorie a complicității cu puterea, atât înainte cât și după 1989, totuși relațiile artei cu politica și capitalul sunt complet ignorate sau socotite ca fiind „în natura lucrurilor“.

b) Pentru această categorie de artiști/te, importanța artei nu constă în ceea ce exprimă, ceea ce reprezintă sau ceea ce reflectă, ci în efectele și schimbările pe care le generează în contextul social în care operează. Aceste efecte și schimbări sunt calculate într-un mod pragmatic, din convingerea că cel mai necesar lucru este să aduci o minimă îmbunătățire în viața grupului țintă (văzut ca un grup care trebuie „salvat“, ca un grup de victime). Pentru grupul țintă, pentru beneficiari, nu sunt importante aspectele estetice sau filosofice ale artei ci intervențiile concrete care dau rezultate imediate și cuantificabile, care schimbă aspecte foarte concrete ale vieții de zi cu zi ale grupului țintă: amenajarea unui parc dintr-o zonă săracă și degradată, organizarea unor ateliere cu copii, etc.. Accentul nu este pe împuternicirea acestui grup defavorizat în sensul în care cadrul mai larg care permite nedreptatea să fie analizat și criticat, ci pe prezentarea unor soluții punctuale, pe învățarea unor *skill*-uri, pe organizarea unor spații concrete de convivialitate, etc. Ceea ce caracterizează acest tip de artist/ă este realismul: scopuri modeste dar posibil de atins față

de scopuri largi care riscă să eşueze. În loc să criticăm ansamblul aspectelor și sistemelor care produc nedreptatea, mai bine producem schimbări modeste care să diminueze efectele nedreptății. Pentru a atinge aceste scopuri modeste, acest tip de artist/ă trebuie să fie diplomat cu sistemul, cu cei care au puterea, cu finanțatorii și politicienii. Trebuie să se auto-cenzureze și să-și încorporeze limbajul neoliberal al eficienței și productivității. Trebuie să considere că problemele comunităților defavorizate în care operează sunt excepții, sunt situații în care sistemul nu funcționează și nu o oglindă realistă a nedreptății intrinseci a capitalismului.

c) Acest tip de artist/ă lucrează cu subiecte politice, dar nu părăsește sfera scenei de artă. Lucrările sale sunt reprezentări ale conflictelor, tensiunilor, contradicțiilor, luptelor, tragediilor, etc. din viața reală, din viața politică, rămânând însă doar o oglindă, fără nicio intenție să-și asume vreun rol activ, să intervină în vreun fel în realitatea reprezentată. Adesea, fără ca aceasta să fie intenția lucrării, dar fiind parte intrinsecă din acest proces de reprezentare a politicului „din afară“, lucrarea va reflecta, de asemenea, și cinismul și ipocrizia care caracterizează neoliberalismul. O lucrare din 2001 folosește machete de case, figurine soldați, sârmă ghimpată reală și alte elemente *ready-made* ca să reprezinte întâlnirea Forumului Economic Mondial de la Davos, din Elveția, felul în care această întâlnire a fost securizată și felul în care protestele mișcărilor anti-globalizare au fost ținute la distanță de putere cu armată și sârmă ghimpată. Toate acestea au fost reduse la scară pentru o instalație de muzeu, care a fost premiată cu premii sponsorizate de corporații transnaționale cu interesele cele mai direct legate de Forumul de la Davos. (Thomas Hirschhorn, *Wirtschaftslandschaft Davos* -Peisajul economic la Davos , la Kunsthau Zurich, 2001)

Ai Weiwei a îmbrăcat în februarie 2016 cele cinci coloane ale clădirii Konzerthaus din Berlin, clădire unde avea loc un festival de film intitulat *Cinema for Peace* în 14000 de veste de salvare folosite de refugiați și colectate de pe țărmurile insulei Lesbos din Grecia. Pe lângă această instalație care își dorea să atragă atenția asupra sutelor de mii de oameni care-și pun viețile în pericol (și care își pierd viețile) ca să fugă din calea războiului și distrugerii, artistul a organizat și un alt eveniment. La un eveniment de strângere de fonduri, legat de asemenea de festivalul de film, celebriți au fost invitate să-și facă *selfi*-uri în pături de urgență, la fel ca cele folosite de către refugiați salvați din mare.

aiww

FOLLOW

3,568 likes

6w

aiww #cinemaforpeace Berlin

view all 62 comments

fernandomarineli Golden bourgeoisie!

princec99 @aiww Rock on!

liu_xiaoyuan 滿桌尽帶黃金甲，呵呵

ainsleyswift @alex Irisha this makes me

happy

wufake 一群再次定义欧洲文明的人。

wulitv5xq 土豪金

insta_one_moment @wufake why

Log in to like or comment.

...

d) Acest tip de artist/ă consideră că rolul artei este să critice *status quo*-ul și să imagineze alternative. Este mereu la curent cu ultimele discuții teoretice despre artă și politică și este, de asemenea, implicat în mișcări sociale. Uneori, practica lui/ei artistică nu se poate distinge cu claritate de activism și el/ea nici nu-și dorește să facă această distincție. Câteodată, modalitățile creative în care abordează activismul și ambiția și motivația sa dau un suflu nou mișcărilor sociale în care el/ea e implicat/ă. Statutul de lucrare de artă a

acțiunilor sale devine însă vizibil atunci când acestea ajung în circuitul artei. Documentații, imagini, texte, acțiuni, obiecte, etc. realizate în contact cu mișcările sociale devin parte din expoziții, prezentări, ateliere, texte, etc. din sfera artei, adesea finanțate exact de cei împotriva cărora au fost concepute. Artistul/ta este perfect conștient/tă de aceste contradicții și încearcă să le analizeze și justifice, fiind la curent cu toate discuțiile despre critica sistemului din interior, despre faptul că în capitalism nu există un „afară“ în care să te plasezi, că vizibilitate pentru ideile în care crezi nu există în afara capitalului, etc.

e) Între artă și capital nu mai există nicio contradicție și nicio ruptură. Tot ce constituie practica artistică este pus în slujba capitalului. Artistul/a devine o vedetă care încorporează în propria persoană tot ce înseamnă dorințele și fantezmele induse de cultura de masă în capitalism. Lucrări care foloseau corpul artistei și elemente din viața ei privată ca să vorbească despre posibilitățile artei de a ieși din barierele instituției și de a vorbi despre realitate sunt re-performate cu actori/actrițe precari/re, plătiți/te minimal. O lucrare care în anii '70 folosea lanțul uman ca să vorbească despre colectivism și solidaritate devine reclamă pentru Adidas și munca neîntreruptă pe benzile lor de producție din *sweatshop*-uri. (Marina Abramovici, *Work Relation*, 2014)

f) Altul.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

14. Te aștepti să trăiești din artă? În ce fel? Ce job îți imaginezi că ai vrea/ai putea să ai, compatibil cu cariera artistică?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

15. Ce sacrificii ai face pentru artă?

- a) să trăiești din banii părinților
- b) să nu ai asigurări de sănătate
- c) să ai job-uri temporare și precare
- d) să nu-ți poți face planuri pe termen lung
- e) să renunți la principiile tale
- f) altele.....

16. Ce consideri că e necesar pentru succes?

- a) talent
- b) noroc
- c) prieteni
- d) bani
- e) altele .....

17. Ce îți închipui că ar fi eșecul? (*worst scenario*)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....
.....
18. Ce îți închipui că ar fi succesul (*best scenario*)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

19. Dar care ar fi *middle scenario*?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

20. Până unde poți să mergi:

- a) să faci o lucrare ecologistă cu finanțare de la Chevron.
- b) să faci o lucrare critică față de capitalism și corupția care îi este intrinsecă și să mulțumești pentru sprijin unui om de afaceri căruia îi place să „susțină cultura“ și care și-a construit averea prin corupție.
- c) să exporti democrația și toleranța în țări devastate de războaie pornite și susținute de țările „vestice“, prin lucrări care vorbesc despre drepturile femeilor și minorităților ca fiind o invenție a „vestului“.
- d) altele.....

.....
.....

21. Alegeți o variantă:

- a) lucrarea lasă loc interpretărilor, mesajul ei nu poate fi descifrat cu ușurință sau poate fi înțeles în multiple feluri, uneori contradictorii. Poziția artistului/ei nu este făcută clară în lucrare, publicul și piața de artă sunt liberi să-și aleagă interpretarea.
- b) mesajul lucrării și poziția artistului/ei sunt clare și asumate, chiar dacă riscul este ca lucrarea să para mai uscată și mai didacticistă, chiar dacă deschiderea lucrării nu pare atât de largă.

22. Alegeți o variantă:

a) arta ca un cadru în care idei problematice pentru sistem pot fi puse în practică. Dar când poți face ce vrei în artă pentru că este artă, rămâne o întrebare despre eficiența a ceea ce faci.

La Documenta X, în 1997, grupul *No one is illegal*, printre alte acțiuni legate de migrații care nu au acte, a deschis un „centru de schimb pașapoarte“ unde oamenii erau rugați să-și doneze pașapoartele pentru migranți fără documente, care sunt considerați „ilegali“. În momentul în care un polițist a venit să întrebe despre ce este vorba, a fost și el rugat să-și doneze pașaportul. Polițistul nu și-a donat, bineînțeles, pașaportul, dar nici nu a oprit acțiunea și a promis să povestească superiorilor lui despre problemele migranților fără documente. Într-un interviu cu Florian Schneider, unul dintre inițiatori și participanți, acesta explică sentimentul său de îndoială față de această situație care ar fi fost complet diferită dacă nu s-ar fi întâmplat într-un cadru artistic. Artă, în cazul acesta, permisesse o libertate inimaginabilă în afara ei, dar tocmai în aceasta „toleranță“ din partea autorităților poate sta semnul ineficienței (rebeliunea e acceptabilă pentru că este conținută de sistem). (<http://www.bok.net/pajol/international/kassel/florian.en.html>)

About the Documenta, here, you can talk about illegal people in a very famous art exhibition. I think it is not so easy to do such things in France. Do you think it's easier in Germany, or is there something special here, at the Documenta? You're talking about illegal people!...

Yes, sure, we are also a little bit surprised. On one hand we obviously have a fools license here, we can declare everything, we can also nearly practice everything. On Sunday, we opened a passport exchange office, and we asked people to give us their passport to pass it on people who need it much more, which are undocumented or so called illegal people. A policeman appeared, and he asked "is this art or not? what are you going to do with the passports?". And we asked him for his mark or his passport. He refused to give us his passport, but he promised us to talk with his superiors about the action, and that was what we wanted to reach. So it seems that we could do everything we want. It's great and very funny, but in the same way, it makes me nervous a little bit, because there is even no reaction by the other side. That's the main problem in the art context. We decided to use the possibility to make politics here because it's very important at this moment to spread the campaign we started, and to spread the aims we have, spread them very widely. That's the reason why we are here. I mean there are a lot of actions we normally have preferred, real or direct actions, not so virtual actions like here. In France, I recall the film festival in Cannes, and the presence of the sans-papiers and their supporters there. They were not officially invited like us, but they used it also for their aims. I propose not to make a difference between the fact that you are allowed to do something, or that you are not, by the authorities. As soon as we decided we wanted to go to the public for any action, we suggested to do it, because it's a good action, and because it's useful; and not to think about "are we involved in an institution or not?" We decided that we want to say something, and we have to say it right now. And we use any possibility to say it.

b) arta ca un instrument prea eficient, prea dăunător și riscant pentru capital, care încetează să mai fie „artă“, adică terenul unde poți spune și face lucruri într-o relativă siguranță.

Grupul The Laboratory of Insurrectionary Imagination a fost invitat în 2009 să propună un atelier despre artă și activism la Tate London. Curatorii le-au pus în vedere membrilor grupului de artiști/te activiști/te să nu se refere în atelierul lor la sponsorii muzeului (sponsori printre care era și compania British Petroleum, care este autoarea unuia dintre cele mai devastatoare dezastru de mediu, în Golful Mexic în 2010, și care, prin activitatea sa, contribuie substanțial la încălzirea globală). Grupul Labofii a proiectat public scrisoarea curatorilor în cadrul atelierului lor și a întrebat participanții ce ar trebui să facă. Acesta a fost un punct de pornire pentru mișcarea Liberate Tate, care a acționat ulterior în multiple moduri, făcând ateliere de lucru neautorizate, ocupând spații din muzeu, etc. pentru a arăta complicitatea muzeului cu companii foarte nocive pentru planetă. Acesta este un citat din textul lor *An open letter in the dark*.

(<https://labofii.wordpress.com/2014/10/28/an-open-letter-in-the-dark/>):

In 2009 the Labofii was invited to hold workshops in art and activism at Tate Modern, they entitled it 'Disobedience makes history'. The Tate curators wanted the workshop to end with a public performance intervention. When the Labofii was told, in an email, by the curators that no interventions could be made against the museums sponsors (which happen to be British Petroleum) the Labofii decided to use the email as the material for the workshop. We projected it onto the wall and asked the participants whether the workshop should obey or disobey the curator's orders. Despite Tate staff trying to sabotage the discussion taking place, the participants ended up making an action against BP's sponsorship and afterwards set up a collective Liberate Tate dedicated to liberating the Tate from its oil barons. The collective has since made global headlines with its creative unauthorised interventions in the museum, often using lots of black molasses. Of course the Labofii will never be invited back to the Tate.

23. Comentați următoarea situație din punctul de vedere al studenților implicați.

În 2011, primarul din Baia Mare, Cătălin Cherecheș, a dispus construirea unui zid în jurul blocurilor din cartierul Craica, blocuri în care, după ce ele au fost părăsite de foștii muncitori ai unui combinat chimic închis, s-au mutat familii sărace de romi. Sărăcia extremă a acestor oameni a fost ascunsă de zid, cei complet marginali fiind astfel scoși din raza privirii „majoritarilor“.

În 2014, Primăria municipiului Baia Mare a semnat un parteneriat cu Universitatea de Arte și Design din Cluj (U.A.D.), conform căruia studenți/te au pictat zidul. Profesoara care a coordonat proiectul, Laura Ghinea, este consilieră locală în Baia Mare căreia, cu un an înainte, i-a fost înmănat de către primarul Cherecheș trofeul „Artistul anului 2013“. Acestea sunt declarațiile primarului Cherecheș, în ceea ce privește zidul și colaborarea cu U.A.D.:

Am făcut o invitație studenților de la Arte din Cluj, pentru a da o altă față acestui gard pe care l-am construit acum trei ani pentru a-i proteja pe cei care locuiesc aici, pe strada Horea, blocurile 46 A și B și pentru a genera optimism în rândul celor care locuiesc aici. Au fost gândite de luni începând, imediat după alegerile prezidențiale, câteva personaje care au fost plasate pe acest gard. Este o chestiune care ține și de subtilitatea celor care privesc această lucrare de artă.

Din acest moment nu mai putem vorbi despre un gard sau un zid ci despre o operă de artă și intră sub incidența drepturilor de autor. Așadar, acest gard nu va mai putea fi demolat, pentru că vorbim de o lucrare de artă și este nevoie de avizul Ministerului Culturii pentru a demola sau a distruge o operă de artă. Cred că în acest moment putem

vorbi de un obiectiv turistic, despre un loc de pelerinaj, un loc unde putem să aducem turiști ca să vadă că nu am făcut lucruri rele ci un lucru bun și frumos.

Nu poate vorbi nimeni despre un zid de beton, ci despre o operă de artă. În rest, avem porci, avem caracatițe, scafandri, elefanți, pești, broaște țestoase... În funcție de societatea în care trăim. (emaramures.ro.)

În urma reacțiilor societății civile în ceea ce privește participarea Universității de arte la un zid al segregării, condamnat ca fiind discriminatoriu inclusiv de către Amnesty International, rectorul Radu Solovastru a declarat:

E un parteneriat semnat de către subsemnatul cu Primăria Baia Mare și universitate, cu o solicitare din partea lor de colaborare. Era un acord, eu sunt dator să am cât mai multe parteneriate de genul acesta cu instituții ca să le asigur studenților o activitate reală pe un obiectiv fizic real și atât. Restul speculațiilor care apar pe Facebook și reacțiile astea evident că pot fi discutate. Poziția noastră a fost una de neimplicare în genul ăsta de lucruri. Eu nu vreau să știu, nici instituția nu are legătură cu unele comentarii de pe Facebook. La fel de bine putea să ne dea primarul din Cluj un acord de pictat ceva aici sau la Pata Rât. Pe mine mă miră puțin ca aceste organizații au reacție vizavi de asocierea între UAD și Primăria din Baia Mare. Au acuzat bieții studenți că sunt rasiști, să aibă asemenea presiuni, să vadă pe Facebook că sunt tratați ca niște nerușinați. Asta e rezultatul la care se ajunge dacă semnezi un parteneriat cu o instituție? E un delir. Eu nu am voie să cunosc și să fiu implicat în genul ăsta de atitudini, nu știu. Studenții au făcut practică, au pictat un zid. Nici măcar cu niște simboluri, pur și simplu au pictat. Dincolo de asta, speculațiile țin de opinia fiecărui om. Oricine care are Facebook, în condițiile de acum, poate să posteze ce vrea. (Ziar de Cluj)

Ulterior, U.A.D. Cluj a dat un comunicat de presă în care „își exprimă public regretul pentru modul în care implicarea sa bine-intenționată în proiectul 'Street Art 2014 Baia Mare', inițiat de UAP – Filiala Baia Mare și Primăria Municipiului Baia Mare, a fost deturnată de aceasta din urmă“.

În 2016, Baia Mare, avându-l în continuare ca primar pe Cătălin Cherecheș, este una dintre finalistele pentru Capitala Culturală Europeană 2021.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

24. Uneori sărăcia, nedreptatea, devastarea devin materie primă“ pentru artă. „Să dai voce“, să vorbești în numele altora, despre probleme care sunt mereu în altă parte, care nu sunt și ale tale, despre realități din care nu te împărtășești, să-ți asumi poziția celui/cele care vorbește dintr-o poziție de autoritate, care cercetează comunitățile despre care vorbește cu o privire antropologică și colonialistă. Cui te adresezi și in numele cui vorbești atunci când subiectul lucrărilor tale se referă la sărăcie și nedreptate?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

25. Care ar trebui să fie raportul dintre etică și estetică? În ce fel este posibilă consecvența între ideile îndrăznețe, importante, frumoase care sunt concepute și dezvoltate în lucrările de artă și practicile concrete din scena de artă care determină munca și relațiile artiștilor/telor între ei/ele, cu publicul, cu instituțiile de artă, cu finanțatorii? În ce măsură se pot pune în acord teoria cu practica, atunci când e vorba de scena de artă?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....